

labod

NOVO MESTO, 14. SEPT. 1977* LETO VII, ST. 7

delovni in poslovni rezultati

Zakon o združenem delu, ki ga letos uveljavljamo, pravi v 139. členu: „Da bi delavci smotrno in racionalno odločali o dohodku temeljne organizacije, imajo v svojem, skupnem in splošnem družbenem interesu pravico in obveznost nenehno spremljati rezultate svojega dela in rezultate poslovanja temeljne organizacije na podlagi kazalcev, ki jih določajo samostojno ali skupaj z delavci v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi so sklenili samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev ali samoupravni sporazum o osnovah plana, v skladu z osnovnimi kazalci, določenimi v zakonu ali na podlagi zakona.“

V tabelarnem pregledu navajamo: v tabeli I. nekatere v naši OZD že ustaljene kazalce poslovanja ter podatke o celotnem prihodku in njegovi razdelitvi; v tabeli II. kazalec predpisane z zakonom o združenem delu, in v tabeli III. kazalce po odloku Zveznega izvršnega sveta. Primerjalnih podatkov za 1. polletje 1976 ne navajamo, ker so se v tem času spremenili predpisi o načinu ugotavljanja in delitve celotnega prihodka (po starem celotnega dohodka) in torej primerjava posameznih elementov ne bi bila povsem realna.

Gornji podatki dajejo grobo sliko o našem delu in uspehih, posebno še, ko primerjamo posamezne TOZD med seboj.

Za podrobnejšo analizo poslovanja je računovodsko-financijska služba vsem TOZD posredovala poleg bilančnih obrazcev še vrsto prilog z vsemi potrebnimi podatki. Kljub zadovoljivim rezultatom, ki jih je dosegel Labod v I. polletju (razlike so v tem pogledu med TOZD precejšnje), pričakujemo, da bodo strokovne službe in poslovodni organi vseh TOZD svoje polletno poslovanje temeljito analizirale, odkrile pri tem vse primere neracionalnosti pri organizaciji, delu in pri porabi sredstev ter predlagale organom upravljanja potrebne ukrepe, kajti le tako lahko pričakujemo, da bodo v prihodnje rezultati še boljši.

TABELA I.

	LOČNA	LIBNA	DELTA	TIP-TOP	TEMENICA	DS SKS	LABOD
1. Število zaposlenih:							
- plan za leto 1977	487	398	427	267	169	219	1.977
- stanje 30.6.1977	462	363	414	267	151	217	1.874
indeks	94,9	91,2	97,0	96,4	89,4	99,1	94,5
2. Fizični obseg proizvodnje:							
- za I. poll. 1977	22.693	18.039	19.367	12.284	7.746		80.129
- proizv. minute v ooo din dosežene v I. poll. 1977	21.407	15.968	19.075	10.373	6.819		73.642
indeks	94,3	88,5	98,5	84,4	88,0		91,9
3. Doseganje norm v %	107,3	101,6	100,9	104,3	112,0		104,3
4. Dosežene proizv. minute na delavca	46.335	43.868	46.185	38.418	45.158		43.993
5. Korišćenje delovnega časa v %							
- efektivno delo (vključ.)							
LD -	84,52	86,16	90,28	87,61	81,10	93,82	87,35
- boleznj do 30 dni	5,04	5,50	3,71	4,23	3,77	2,82	4,36
- boleznj nad 30 dni	1,53	1,37	0,81	1,51	4,29	1,49	1,56
- porodniški dopust	7,47	6,03	4,52	4,75	10,28	1,51	5,69
- ostale odsotnosti	1,44	0,94	0,68	1,90	0,56	0,36	1,04
6. Povprečno izplačani neto OD v din- I. poll. 1977	2.632	2.565	2.734	2.714	2.399	4.359	2.824
I. poll. 1977	3.131	3.114	3.305	3.424	3.342	5.246	3.487
indeks	119,7	121,4	120,9	126,1	139,3	120,3	123,5
7. CELOTNI PRIHODEK v din:							
- plan za leto 1977	140.518.000	113.007.000	121.464.000	84.020.000	46.559.000	44.937.000	550.505.000
- doseženo v I. poll.	68.129.184	51.896.637	60.488.957	24.214.004	15.961.630	28.274.917	238.965.329
- % le tega plana	48,5	45,9	49,8	28,8	34,3	62,9	43,41
8. Porabljena sredstva v din							
- plan za leto 1977	106.861.000	85.587.000	91.904.000	64.852.000	34.943.000	16.376.000	400.523.000
- doseženo v I. poll.	45.812.500	35.387.821	42.939.277	20.936.766	12.507.570	13.024.981	170.608.915
- % le tega plana	42,8	41,3	46,7	32,3	35,8	79,5	42,60
9. DOHODEK v din							
- plan za leto 1977	33.657.000	27.420.000	29.560.000	19.168.000	11.616.000	28.561.000	149.982.000
- doseženo v I. poll.	22.316.680	16.508.816	17.549.680	3.277.238	3.454.060	15.249.936	78.356.410
- % le tega plana	66,3	60,2	59,4	17,2	29,7	53,4	52,24
10. Davki in prispevki iz dohodka v din (zakonsk. obv.)							
- plan za l. 1977	2.675.000	2.143.000	2.300.000	1.532.000	967.000	1.877.000	11.494.000
- doseženo v I. poll.	1.317.940	839.890	717.976	477.327	250.270	465.776	4.069.179
- % le tega plana	49,3	39,2	31,2	31,2	25,9	24,8	35,40
11. Del dohodka za druge namene din (zakonske obveznosti)							
- plan za l. 1977	912.000	731.000	783.000	603.000	381.000	8.245.000	11.655.000
- doseženo v I. poll.	1.064.341	842.868	1.126.003	386.803	236.661	3.564.657	7.221.333
- % le tega plana	116,7	115,3	143,8	64,1	62,1	43,2	61,96
12. ČISTI DOHODEK din							
- plan za l. 1977	30.070.000	24.546.000	26.477.000	17.033.000	10.268.000	18.439.000	126.833.000
- doseženo v I. poll.	19.934.399	14.826.058	15.705.701	2.413.108	2.967.129	11.219.503	67.065.898
- % le tega plana	66,3	60,4	59,3	14,2	28,9	60,8	52,88
13. Za osebne dohodke din (vkalkulirano)							
- plan za l. 1977	23.861.000	19.562.000	21.122.000	14.237.000	8.517.000	17.146.000	104.445.000
	LOČNA	LIBNA	DELTA	TIP-TOP	TEMENICA	DS SKS	LABOD
14. Za stanovanjsko izgradnjo din							
- plan za l. 1977	572.000	469.000	507.000	342.000	205.000	493.000	2.588.000
- doseženo v I. poll.	460.304	366.527	424.576	285.273	169.031	395.085	2.100.796
- % le tega plana	80,5	78,2	83,7	83,4	82,5	80,0	81,17
15. Za SKLADE din							
- plan za l. 1977	5.637.000	4.515.000	4.848.000	2.454.000	1.546.000	800.000	19.800.000
- doseženo v I. poll.	3.894.162	3.274.218	3.207.422	-	240.207	258.837	10.874.846
- % le tega plana	69,1	72,5	66,2	-	15,5	32,4	54,92
16. Začasna razdelitev sredstev za sklade v I. polletju:							
- posojilo za razvite rep.	429.177	411.760	264.154	-	-	-	1.105.091
- posojilo po rep. predpisih	130.192	161.183	86.134	-	-	-	377.509
- za poslovni sklad	863.910	639.471	745.775	-	-	-	2.249.156
- za rezervne (TOZD, obč.rep.)	638.776	592.114	540.183	-	-	-	1.771.073
- za skupno porabo (vključeno že izplačani regresi za LD)	1.786.802	1.469.690	1.516.916	338.487	204.917	258.837	5.575.649
- za krajevne skupnosti	45.305	-	54.260	-	35.290	-	134.855

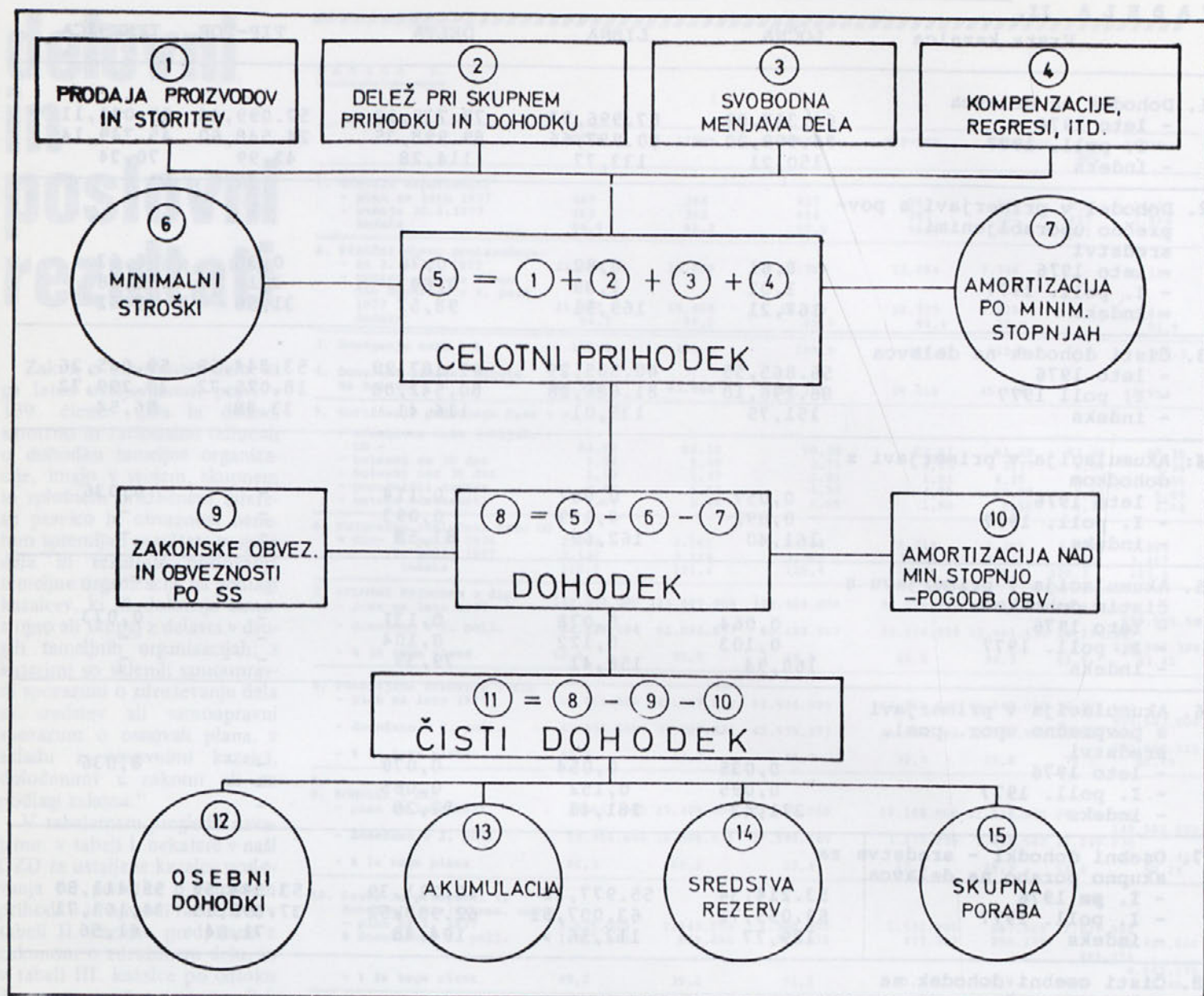
SLIKA NA NASLOVNI STRANI: Slavnostna podelitev spričeval v Sromljah izrednim slušateljicam šole za oblačilno stroko.

TABELA II.

Vrsta kazalca	LOČNA	LIBNA	DELTA	TIP-TOP	TEMENICA
1. Dohodek na delavca					
- leto 1976	64.317,02	67.996,53	78.715,12	57.099,44	65.041,11
- I. poll. 1977	96.609,00	90.957,66	89.998,35	24.548,60	45.749,14
- indeks	150,21	133,77	114,28	42,99	70,34
2. Dobedel v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi					
- leto 1976	0,61	0,82	0,70	0,38	0,63
- I. poll. 1977	1,02	1,39	0,69	3,12	0,38
- indeks	167,21	169,51	98,57	31,58	47,62
3. Čisti dohodek na delavca					
- leto 1976	56.865,55	60.505,29	69.187,99	53.344,59	59.065,26
- I. poll. 1977	86.296,10	81.686,28	80.542,06	18.075,72	39.299,72
- indeks	151,75	135,01	116,41	33,88	66,54
4. Akumulacija v primerjavi z dohodkom					
- leto 1976	0,057	0,067	0,114	-	0,036
- I. poll. 1977	0,092	0,109	0,093	-	-
- indeks	161,40	162,69	81,58	-	-
5. Akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom					
- leto 1976	0,064	0,078	0,131	-	0,073
- I. poll. 1977	0,103	0,122	0,104	-	-
- indeks	160,94	156,41	79,39	-	-
6. Akumulacija v primerjavi s povprečno upor. posl. sredstvi					
- leto 1976	0,035	0,054	0,079	-	0,036
- I. poll. 1977	0,095	0,152	0,065	-	-
- indeks	271,43	281,48	82,28	-	-
7. Osebni dohodki - sredstva za skupno porabo na delavca					
- I. poll. 1976	53.214,34	55.977,32	60.211,39	53.344,59	55.411,50
- I. poll. 1977	69.055,72	63.007,81	62.908,52	37.898,15	34.109,71
- indeks	129,77	112,56	104,48	71,04	61,56
8. Čisti osebni dohodek na delavca mesečno					
0 leto 1976	2.862	2.770	2.891	2.861	2.567
- I. poll. 1977	3.131	3.114	3.305	3.424	3.342
- indeks	109,40	112,42	115,20	119,68	130,19

TABELA III.

VRSTA KAZALCA		Ločna	Libna	Delta	Tip-top	Temenica	DSSS	Labod
1. Del izplačanega oseb. dohodka delavcev za zadovoljevanje skupnih in splošnih družb. potreb na delavca	I. polletje 1976	6.966,60	6.800,92	7.020,12	5.765,79	5.392,33	13.657,16	7.437,41
	I. polletje 1977	8.930,49	8.763,31	10.393,38	8.859,37	10.034,13	14.325,13	9.964,18
	Indeks	128	129	148	154	186	105	134
2. Sredstva iz dohodka za zadovolj. skupnih in splošnih družbenih potreb in za pogodbene obveznosti na delavca	I. polletje 1976	2.222,13	2.350,12	2.461,35	2.067,86	2.206,19	18.204,87	4.198,40
	I. polletje 1977	5.631,87	4.934,77	4.728,15	3.456,52	3.688,87	18.573,42	6.448,68
	Indeks	253	210	192	167	167	102	153
3. Celotni prihodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi obratnimi sredstvi	I. polletje 1976	10,59	9,06	37,50	7,47	16,22	0,27	1,59
	I. polletje 1977	2,51	2,69	1,85	0,87	1,04	0,36	1,24
	Indeks	23,70	29,69	4,93	11,65	6,41	133,33	77,99
4. Povprečno uporabljena poslovna sredstva na delavca	I. polletje 1976	36.361,34	21.992,28	52.413,54	96.154,76	45.005,22	568.237,09	110.748,84
	I. polletje 1977	102.938,25	69.434,22	129.519,81	213.957,73	175.615,16	479.160,55	170.211,72
	Indeks	283,10	315,72	247,11	222,51	390,21	84,32	153,69
5. Celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi	I. polletje 1976	1,30	1,30	1,34	1,11	1,28	2,05	1,36
	I. polletje 1977	1,49	1,47	1,41	1,16	1,28	2,17	1,46
	Indeks	111,62	113,08	105,22	104,50	100,00	105,85	107,35

dohodek in dohodkovni odnosi

Da bi se lažje vključevali v razpravo o samoupravnih aktih s področja dohodkovnih odnosov, objavljamo zgoščen povzetek najpomembnejših določil iz tega področja, ki jih vsebuje zakon o združenem delu.

Dohodek in dohodkovni odnosi so v zakonu o združenem delu normativno obdelani v drugem delu pod naslovom „Družbenoekonomske odnosi delavcev v združenem delu“. Najpomembnejše v dohodkovnih odnosih so naslednje teme: družbenoekonomska vsebina dohodka; podlage za pridobivanje dohodka; odnosi pri ugotavljanju in delitvi dohodka; to

je pri ugotavljanju in delitvi dohodka, pri razporejanju čistega dohodka, pri delitvi sredstev za osebne dohodke; medsebojna razmerja delavcev v združenem delu ter upravljanje družbenih sredstev.

DRUŽBENO EKONOMSKA VSEBINA DOHODKA (čl. 45 – 54)

Zakon o združenem delu celovito opredeljuje družbenoekonomsko vsebino dohodka oziroma dohodkovnih odnosov, ki je izpeljana iz ustavnih opredelitev v skladu z našimi dosedanjimi spoznanji in neposrednimi potrebami razvoja dohodkovnih odnosov v družbeni praksi samoupravljanja.

Dohodek je del celotnega proizvoda družbe, ki ga delavci v temeljni organizaciji pridobivajo v denarni obliki kot družbeno priznanje za rezultate svojega in celotnega družbenega dela. Delavci v temeljni organizaciji pridobivajo dohodek odvisno od produktivnosti živega dela in uspešnosti upravljanja in gospodarjenja z družbenimi

sredstvi kot s svojim in družbenim minulim delom, pa tudi od nenehnega prilagajanja proizvodnje tržnim pogojem ter potrebam družbe.

Dohodek, ki ga delavci pridobivajo v temeljni organizaciji:

1. je materialna osnova njihove pravice, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, glavni nagib za delo in merilo za uspešnost proizvodnje, odgovornost delavcev za uspešno delo in uspešno razpolaganje z družbenimi sredstvi;

2. je osnova in vir za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb, kot tudi za sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev ter za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv;

3. je osnova in vsebina družbenega planiranja v temeljni organizaciji in drugih organizacijah družbenega dela ter družbenopolitičnih skupnosti.

PODLAGE ZA PRIDOBIVANJE DOHODKA (čl. 60 – 99)

Delavci pridobivajo dohodke temeljne organizacije iz celotne-

ga prihodka (nov izraz za doseđani pojem celotni dohodek), ki ga ustvari:

- s prodajo proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu oziroma v okviru organizacije združenega dela;

- z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku na podlagi združevanja dela in sredstev;

- s svobodno menjavo dela;
- s kompenzacijo, regresom, premijo, dotacijo ipd.

Pridobivanje dohodka iz celotnega prihodka s prodajo proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu oziroma v okviru organizacije združenega dela je bila doslej najbolj pogostna oblika. Zanj je predvsem značilno, da imajo proizvodi ali storitve tržni značaj, t. j., da jih je mogoče prodajati tudi, če TOZD ne bi bila združena v delvono organizacijo. Uresničevanje skupnih interesov te TOZD in drugih TOZD v isti delovni organizaciji je predvsem namenjena boljši poslovni povezanosti, ki se kaže običajno v skupnem nastopanju na domačem in tujem trgu, v smo-

trnejši delitvi proizvodnega sortimana in trga, v boljši izkoriščenosti zmogljivosti, v skupnem planiranju ipd.

V bistvu gre za trajnejše odnose, ni pa večje proizvodnje, organizacijske in dohodkovne odvisnosti, ki bi narekovala drugačno opredelitev virov pridobivanja dohodka.

Druga oblika pridobivanja dohodka, ki temelji na podlagi združevanja dela in sredstev, se pojavlja v dveh inačicah:

— kot delež pri skupnem prihodku in

— kot delež pri skupnem dohodku.

S skupnim prihodkom so mišljeni:

— prihodki, ustvarjeni s prodajo proizvodov ali storitev, ki so rezultat skupnega dela delavcev v dveh ali več temeljnih organizacijah v sestavi delovne organizacije ali več delovnih organizacij (fazna proizvodnja ki se vgrajuje v enotni proizvod);

— prihodki, ustvarjeni s prodajo proizvodov in storitev v sodelovanju med proizvodnimi organizacijami in organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev.

Med temeljnimi organizacijami v sestavi iste delovne organizacije je razmeroma preprosto ugotoviti tesnost (za katere proizvode in storitve) v način dohodkovne povezave. Težje je te odnose ugotoviti in vzpostaviti na novih osnovah med temeljnimi organizacijami, ki niso v sestavi iste delovne organizacije. To še zlasti, če ustvarjanje skupnega prihodka za ene udeležence pomeni zmanjševanje poslovnih ali proizvodnih ugodnosti, ki so bolj značilne za nedohodkovne odnose.

Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka lahko sklene temeljna organizacija neposredno ali pa ga sklene delovna organizacija. Ta odločitev je odvisna predvsem od načina dohodkovne povezave.

Vsebinsko tega samoupravnega sporazuma določa 68. člen zakona o združenem delu. Med drugim omenja tudi osnove in merila, po katerih se razporeja skupni prihodek in poudarja, da morajo biti takšna, da zagotavljajo pogoje za večanje produktivnosti dela, za racionalno in učinkovito izkoriščanje družbenih sredstev pri delu in poslovanju ter za zmanjševanje materialnih in drugih poslovnih stroškov temeljnih organizacij, ki so bile udeležene pri ustvarjanju skupnega prihodka.

S skupnim dohodkom je mišljen dohodek, ki ga skupaj ustvarijo temeljna organizacija, ki pri svojem poslovanju uporablja sredstva drugih temeljnih

organizacij, in temeljne organizacije, ki so združile ta sredstva in imajo na tej podlagi pravico do deleža pri skupnem dohodku.

Skupni dohodek se ves razporeja med temeljne organizacije, ki so ga soustvarjale. Delež pri skupnem dohodku iz živega in minulega dela je odvisen od rezultatov, ki so bili doseženi pri uresničevanju ciljev združevanja dela in sredstev. Ko gre za osnove in merila za razporejanje skupnega dohodka, se upošteva, da imajo prednost osebni dohodki delavci, ki delajo z združenimi sredstvi. Temeljna organizacija, ki je združila sredstva, nima pravico do vrnitve vrednosti družbenih sredstev v znesku, ki ga je združila, ali v revaloriziranem znesku in do nadomestila za gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

S svobodno menjavo dela pridobivajo dohodek:

— delavci v družbenih dejavnostih;

— delavci v gospodarskih dejavnostih energetike, komunale, prometa, rudnega gospodarstva itd.

— delavci v delovni skupnosti skupnih služb gospodarskih in družbenih organizacij;

— delavci v delovnih skupnostih, ki opravljajo delo za družbenopolitične organe.

Za pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela je značilno, da se dohodek ne pridobiva dosledno po tržnih načelih, ampak po družbeno dogovorjenih oziroma samoupravno sprejetih normativih za cene storitev oziroma proizvodnje.

Zakon o združenem delu želi z opredelitvijo podlag za pridobivanje dohodka pomagati ustvariti vsem temeljnim organizacijam enakopravne pogoje za pridobivanje dohodka. Samoupravno sporazumevanje o pridobivanju in razporejanju dohodka, kot izhaja iz zakona o združenem delu, negira razlikovanje zunanjih in notranjih pogojev poslovanja, ker so delavci v temeljni organizaciji subjekti, katerih pravica in dolžnost je, da zlasti s samoupravnimi sporazumi o skupnem prihodku, skupnem dohodku, svobodni menjavi dela in sporazumih o cenah dosežejo medsebojno enakopraven, ne pa izenačen položaj v pridobivanju dohodka. Prav v tem se kaže družbeni značaj dohodka in celovitost dohodkovnih odnosov.

RAZPOREJANJE DOHODKA

Zakon o združenem delu nikje ne govori izrecno o nekih skupnih osnovah in merilih samo za razporejanje dohodka, ampak je razporejanje dohodka vsebinsko povezano z oblikami pridobivanja dohodka.

Dohodek temeljne organizacije razporejajo delavci:

— Za svoje osebne dohodke in za skupno porabo, za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv v temeljni organizaciji (čisti dohodek);

— za zagotovitev sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb na področju izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in drugih družbenih dejavnosti;

— za zagotovitev sredstev za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb v okviru družbenopolitičnih skupnosti;

— za zagotovitev sredstev za druge potrebe, določene na podlagi zakona.

RAZPOREDITEV ČISTEGA DOHODKA (čl. 114 – 124)

Razporejanje čistega dohodka pomeni predvsem določiti politiko oblikovanja sredstev za osebno in skupno porabo na eni strani ter sredstev za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela in za ustvarjanje in obnavljanje rezerv na drugi strani.

Osnove za urejanje teh odnosov si delavci temeljne organizacije zapišejo v samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo. Te pa morajo biti v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah v isti delovni organizaciji.

Ko razporejajo čisti dohodek, morajo delavci v temeljni organizaciji izločiti sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo, odvisno od:

— dosežene produktivnosti svojega dela in produktivnosti dela delavcev v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi so združili delo in sredstva;

— uspeha, doseženega z upravljanjem in gospodarjenjem s sredstvi;

— uporabe znanstvenih dosežkov v proizvodnji in organizaciji, ki se kaže zlasti v produktivnosti dela;

— od prilaganja temeljne organizacije tržnim pogojem oziroma družbeno dogovorjeni delitvi dela, ki se kaže v doseženi družbeni prodajni ceni ter obsegu zalog, sintetično pa v povečanem dohodku.

Delavci v temeljni organizaciji morajo iz čistega dohodka izločiti tudi sredstva za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela (za modernizacijo in izboljševanje produkcijskih sredstev, za razširjanje proizvodnih zmogljivosti, za gradnjo poslovnih objektov, za izboljševanje znanstveno raziskovalnega dela, za vlaganje v lastna obra-

tna sredstva) za ustvarjanje in obnavljanje rezerv.

DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE (čl. 125 – 138)

Osebni dohodek delavca se določa tako, da ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot minulim delom.

Delavci v temeljni organizaciji so dolžni v samoupravnem splošnem aktu določiti osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke, ki morajo biti v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih, ki so ga delavci v temeljni organizaciji sklenili z delavci v drugih temeljnih organizacijah v sestavi iste delovne organizacije.

Osnove za oblikovanje sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela so predvsem: planiranje dela, spremljanje dela, metodologija, merjenje oziroma ocenjevanje in postopek ugotavljanja delovne in poslovne uspešnosti ter ugotavljanje prispevka delavca k delovnemu rezultatu.

Prispevek delavcev k dohodku na osnovi tekočega dela se meri s kazalci fizične in vrednostne produktivnosti, prispevek delavcev k dohodku na osnovi gospodarjenja s proizvodnimi sredstvi kot z družbenim minulim delom se meri s kazalci ekonomičnosti, prispevek delavcev k dohodku na osnovi upravljanja s proizvodnimi sredstvi kot z družbenim minulim delom pa se meri predvsem s kazalci rentabilnosti in akumulativnosti.

Za merjenje oziroma ocenjevanje delavčevega konkretnega delovnega prispevka delavca v svojih samoupravnih splošnih aktih določijo ustrezna merila, na primer za tekoče delo:

— merila kvalitete dela, ki se kaže v količini izmeta, številu reklamacij, izpolnjevanju rokov izdelave itd.;

— merila količine dela (obseg opravljenega dela glede na dogovorjene normative);

— druga merila, s katerimi merimo posreden delavčev vpliv na količino in kvaliteto dela, na primer odnos do sodelavcev, opravljanje dela v skladu z zahtevano odgovornostjo in podobno;

za minulo delo:

— merila gospodarjenja in upravljanja s proizvodnimi sredstvi, s katerimi merimo porabo materiala in energije, izkoristek delovnih sredstev, delovnega časa, učinek njegove racionalizatorske in investicijske dejavnosti itd.

referendum odslej pogosteje

Referendum kot oblika neposrednega odločanja delavcev je bil doslej deloma urejen z ustavo, zakoni, s statuti TOZD in delovne organizacije. Ta ureitev pa ni bila sistematična in tudi ne usklajena z novo ustavo in z zakonom o združenem delu, ki dajeta tej obliki neposrednega samoupravljanja povsem nov pomen.

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU IN REFERENDUM

Zakon o združenem delu določa v 462. členu, da delavci v TOZD odločajo z osebnim izjavljanjem o neodtujljivih pravicah z referendumom, na svojih zborih, s podpisovanjem oziroma s posebnimi pismeni izjavami.

O vseh vprašanih, o katerih sprejemajo sklepe z osebnim izjavljanjem delavcev, se mora zagotoviti njihova poprejšnja izravnava.

O ČEM BOMO ODLOČALI NA REFERENDUMU?

Zakon o združenem delu v 463. členu določa naslednje: Delavci odločajo z referendumom o samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD, o samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo, o združitvi v poslovno skupnost, o spremembah pri organiziranju TOZD, o statutu TOZD in delovne organizacije, o osnovah plana TOZD, o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter o drugih vprašanih, ki jih določata samoupravni sporazum in statut TOZD.

Kot vidimo, je področje odločanja z obliko referenduma precej obsežno in postavlja pred vse nas odgovorno nalogo, da zagotovimo vse potrebno, da bodo referendumu temeljito pripravljene.

KAKO BO POTEKAL CELOTEN POSTOPEK?

Za primer uporabimo postopek sprejemanja samoupravnega sporazuma o združitvi dela delavcev v TOZD. Ta sporazum je nov akt in ga doslej nismo imeli. S tem sporazumom delav-

ci v TOZD določajo osnove za organiziranost TOZD in organizacijo dela, družbenoekonomske odnose, delovna razmerja, varstvo pri delu, uresničevanje samoupravljanja, obveščanje, varstvo samoupravnih pravic, skratka za cel niz vprašanj, ki jih lahko opredelimo kot neodtujljive pravice delavcev.

Osnutek tega sporazuma so za vse TOZD pripravile strokovne službe in ga že posredovale vsem TOZD.

O tem osnutku bo torej najprej razpravljal delavski svet vsake TOZD. Če bo delavski svet menil, da je osnutek primeren, ga bo določil kot predlog.

Delavski svet je potem dolžan v skladu s 462. členom zakona o združenem delu sklicati zbere delovnih ljudi za poprejšnjo obravnavo tega akta. O organiziranju take obravnave mora biti obveščena sindikalna organizacija.

Na zborih delavcev lahko dajo nove pobude, predloge in mnenja. Usklajeni predlog predstavlja torej osnovo za odločanje na referendumu.

Referendum razpiše delavski svet TOZD. Od dneva razpisa do datuma referenduma ne sme preteči manj kot 15 dni.

Glasovanje na referendumu je tajno, glasuje se z glasovnicami.

V primeru sporazuma o združitvi dela delavcev v TOZD bodo delavci na referendumu odločali o sprejemu sporazuma. Sporazum bo sprejet, če bo zanj glasovalo večina delavcev TOZD (več kot 50 %).

Sporazum je torej sprejet, s tem pa še ni rečeno, da se vsi delavci z njim strinjajo. Sleherni delavec bo zato moral podpisati posebno pismo izjavo, da se s sporazumom strinja. Delavec, ki izjave ne bo podpisal, torej ne

želi združiti svojega dela v TOZD. Delovno razmerje mu torej preneha.

Ta primer smo izbrali zato, ker vključuje dve obliki osebne izjavljanja: referendum in pismo izjavljanje. Pri sprejemu drugih aktov ne bo druge oblike pismenega izjavljanja.

KAJ LAHKO UGOTOVIMO?

Nesporno je dejstvo, da zakon o združenem delu zagotavlja pri uresničevanju družbenoekonomskih in samoupravnih pravic delavcev kar najbolj demokratično osnovo za njihovo uresničevanje. To zahteva od slehernega delavca večjo aktivnost, več znanja, več dela družbenopolitičnih organizacij, več poglobljenega dela samoupravnih organov in seveda tudi bolj strokoven in pristen pristop strokovnih služb pri strokovnem delu in pomoči TOZD, da bi postopoma presegli sedanje, pogosto „hitro“ odločanje o tako pomembnih zadevah.

Ob teh ugotovitvah, ki so značilne predvsem za urejanje odnosov v delovni organizaciji, imamo že sedaj kup predlogov o formiranju poslovnih skupnosti, o transformaciji poslovnih združenj v poslovne skupnosti ipd. In o vseh teh vprašanih naj bi odločali na referendumu.

Verjetno bomo morali biti „labodovci“ še naprej ustvarjalni pri iskanju ustreznih oblik povezovanja, pri včlanjevanju v tiste asociacije, kjer bo najširši interes, pri iskanju najracionalnejšega načina organiziranja in dela na vseh ravneh ipd. To pa je spričo različnih interesov povezovanja in včasih tudi nerazumevanja duha zakona o združenem delu odgovorna in ne lahka naloga.

MILAN BRATOŽ

pozdrav iz Kenije

Tovariš Jože Žapčič se nam je oglasil iz Kenije, kamor sta s tovarišem Kostevcem odpotovala julija letos. Sporoča, da sta se v začetku precej čudno počutila, vendar se neprijetni občutki izgubljajo bolj ko se poglobljata v delo.

Začeli so montirati stroje, kajti zidarji že zapuščajo gradbišče – tovarno Yuken, le elektroinstalacije so še potrebne. Po predvidevanjih naj bi bilo to delo gotovo konec avgusta, narkar bodo takoj začeli priučevati delavce.

Ponudba delovne sile je zelo velika, saj vsak dan stoji ob ograji nad 50 delavcev, ki čakajo na zaposlitev, kajti tu vladajo še velike socialne razlike med revnimi in bogatimi. Delovna sila, ki je zelo poceni, živi v težkih pogojih.

Kemija je dežela kontrastov: naglo razvijajoča se industrija, vendar so ljudje brez delovnih navad in samo čakajo, da bi jim kdo kaj naredil. Vedeti moramo, da so bili pred 50 leti še divjaki.

Toliko sporoča za sedaj. Zagotavlja, da bo prihodnjic napisal kaj več. Tam traja delovnik ves dan (z odmorom za kosilo), ob prostih sobotah in nedeljah pa si bosta pridno ogledovala lepote nacionalnih parkov. Iz nacionalnega parka nam pošilja tudi to sliko, posneto na enem prvih takih izletov.

pot do uspeha

„Kjer je volja, je tudi pot,“ tako pravimo vselej, ko se znajdemo v težkih življenjskih stiskah in iščemo izhod, ali pa takrat, ko se odločamo za nekaj, kar bo od nas zahtevalo mnogo naporov in odrekani. Gre torej za trenutke, ko vzamemo svojo usodo zares v svoje roke in odločno rečemo: „Hočem!“

Ta „hočem!“ je izreklo 13 delavk iz TOZD Libna in Ločna, ki so se kljub redni zaposlitvi, kljub družinskim skrbem in drugi dejavnosti odločile za šolanje ob delu, da si pridobijo poklic šivilje s priznanim spričevalom.

Zagnanost in odločnost teh delavk sta bili taki, da so vse dosegle že v enem šolskem letu svoj cilj, in to z odličnimi uspehi. Morda bo kdo dejal, da to ni mogoče, saj si morajo učenci v poklicni šoli nabirati znanje dolga tri leta, če hočejo doseči svoj poklic. To pač velja za učence, ki še nimajo delovnih izkušenj, ki so včasih bolj, drugič manj prizadevni. Ne more pa to veljati za tiste delavke, ki so uspešno delale že nekaj let na svojih delovnih mestih in ki so v svojih delovnih organizacijah že opravile razne tečaje in izpite ter se slednjič z veseljem in trdno voljo odločile, da hočejo doseči čim prej svoj cilj.

Ni bilo lahko hoditi ob sobotah in celo ob nedeljah na predavanja, žrtvovati ves svoj prosti čas za učenje, včasih kar pozno v noč. In potem še živčna napetost pred izpiti, ki jih je bi-

Nasmejane in zadovoljne so bile naše delavke, ki so uspešno končale poklicno šolo oblačilne stroke. Na sliki: slušateljice s predavateljema in mentorico te šole pred vhodom v tovarno.

lo kar 27! Torej res ni čudno, da so včasih nekatere že obupale in se spraševale, ali bodo vse to sploh zmogle.

Njihov trud se je bogato obrestoval in lahko mi verjamete, ko pri več kot 30-letni pedagoški praksi trdim, da tako prizadevnih učenk že dolgo nismo imeli; takih učenk, ki se niso izgovarjale na poklicne in druge težave, da bi s tem omilile ocenjevanje ali izsilile dobre ocene. Vsi učitelji smo si edini v tem, da so si uspeh upravičeno zaslužile in jim lahko samo iskreno čestitamo ter želimo, da bi tudi pri nadaljnjem izobraževanju vztrajale in dosegle enake rezultate.

Novo kvalificirane šivilje v TOZD Libna in Ločna so: Vale-

rija ARKO, Zofija BEVC, Marija JUNKAR, Jožefa KAVŠEK, Jožica NOVAK, Olga OREŠNIK, Jelka PATE, Darinka PAVLIN, Nusreta RABIČ, Irena STRGAR, Matilda STERLE, Antonija VALOVEC in Marjetka ŽEL.

Pri tem ne smemo pozabiti vseh tistih, ki so skrbno bdeli nad svojimi sodelavkami. Ne moremo pozabiti prizadevne tovarišice Potrčeve in njenih besed: „Izbrali smo naše najboljšje delavke, ki si po dosedanjem prizadevanju zaslužijo, da si pridobe poklic. Prepričana sem, da si ga bodo.“ In kako neumoma je za vse skrbela tov. Terčkova: vselej nasmejana je znala rešiti vsak problem in bodrila tiste, ki so včasih hotele

kloniti. Izreden posluh za izobraževanje strokovnih kadrov ima tudi vodstvo podjetja „LABOD“, saj je generalni direktor tov. Petan dejal: „Zelo smo zainteresirani, da dobimo dobre kadre, in zanje nam ni žal sredstev, to je za nas važna in stalna investicija. Vsakdo, ki se želi izobraževati in bo to tudi dokazal z rezultati učenja in kasneje še na svojem delovnem mestu, bo deležen naše materialne in moralne podpore.“

Taka zagotovila in taka skrb delovne organizacije pa zavezujejo vse delavce, še posebno tiste, ki so deležni študijske podpore, da s svojim zglednim delom pripomorejo k še večjim delovnim uspehom

ALBIN PRESKER

Slušatelji, predavatelji in predstavniki OZD Labod so v prijetnem vzdušju in okolju zaključili šolsko leto 1976/77. Slušateljice so prejele zaslužena spričevala, s katerimi so si tudi formalno pridobile kvalifikacijo. Na sliki: nagovor direktorja šole za oblačilno stroko tov. Albina Preskerja, ki je tudi podelil spričevala v našem RC Sromlje.

Prav prijetno je bilo kramljati s tovariščo Angelo, ki se še tako živo spominja tistih dni, ko so stavkale delavke v tovarni srajc Jožka Povha v Novem mestu. Na sliki: tov. Danilo Kovačič v sproščenem kramljanju s tovariščo Kočevarjevo.

spomini

V Rutečni vasi pri Semiču živi v hiši številka 15 Angela Kočevar, nekdanja delavka tovarne srajc JOŽKO POVH v Novem mestu.

Obiskali smo jo, se z njo pogovarjali in zvedeli marsikaj novega, kar nam je pomagalo dopolniti sliko tistih revolucionarnih dni, ko so se delavke organizirano vključile v boj za svoje delavske pravice.

Stavka 1934 je pustila v Angeli tako žive spomine, kot da ni od tedaj že dolgih 40 in več let.

Angela živi sama in čeravno ji življenje ni bilo rožnato, je še vedno živahna. Ko smo ji predali šopek rdečih nageljev in ko smo ji povedali, kdo smo, je takoj vedela, zakaj smo prišli. Povabila nas je v svoj skromen, vendar snažen dom. Odločili smo se, da se bomo pogovorili kar pred hišo. In tako je pogovor stekel sproščeno, po domače in lagodno pred hišnim pragom v senci sadnih dreves. Vprašali smo jo, kako in zakaj so stavkale tiste jesenske dni 1934.

Povedala nam je dosti znanih stvari o tedanjih težkih pogojih delavcev, o izkoriščanju in podobno. O teh stvareh smo že dosti pisali in jih ne bomo ponavljali. Med obujanjem spominov nam je povedala nekaj, kar do sedaj še nismo vedeli.

Povedala nam je, kateri je bil neposreden povod za stavko. In ta kamenček v mozaiku že dosedaj znanega nam je manjkal, da bi bila slika popolna.

Dejala je: „Tiste dni se je vrnil tovarnar Povh iz Francije, kamor je šel s svojim sinom po trgovskih poslih. Iz Francije je prinesel nov kroj srajce, s kratko zadrgo, kakršne so bile tiste dni moderne, mi jih pa še nismo šivale. Srajca je bila razstavljena v oddelku – pripeli smo jo na veliko desko, ob njej pa nov cenik za delovne operacije. Kaj hitro smo izračunale, da bi nam s tem cenikom zbil že do takrat mizerne plače in da bi bil vprašljiv naš obstoj sploh.

Čičevi je prva prišla na misel stavka in boj za zagotovitev minimalnih pogojev za delo ter osebni dohodek, če tovarnar Povh ne bo spremenil cenika. O naši nameri, da bomo stavkali, če nam ne bo popravil in zagotovil takega osebnega dohodka, kot bi moral biti po naših izračunih, nam je Povh dejal, da cenika ne bo spreminjal, če ne bomo hoteli delati, nam daje 14-dnevno odpoved.

O naši odločitvi, da bomo stavkale, smo obvestile „ta bele“; oni nam niso pomagali, nasprotno, dejali so nam, da je norost, kar počenjamo, da je to protizakonito in da ne bomo uspele. Čičeva je že tedaj bila povezana s komunisti, zato smo se obrnile na „ta rdeče“. Oni so imeli popolno razumevanje za naš boj. Podprli so nas, nas poučili kako moramo ravnati, da bomo uspele. Sestajale smo se za šmihelskim pokopališčem: Čičeva, Cigojeva, Mauverjeva in jaz, in se dogovarjale kako in kaj.

Ovaduhi so nas zalezovali in o tem obveščali tovarnarja Povha. Zaradi tega smo bile tudi prve odpuščene. Zaradi teh odpuštov se je pričela stavka.

Stavka je uspela. Vendar, če bi imele takrat to pamet, kot jo imam danes, bi dosegle precej več kot smo dosegle takrat.

Po končani stavki smo bile sprejete nazaj na delo, to je bil tudi eden izmed pogojev stavkovnega odbora. Delo je normalno steklo. Povh je pogoj spoštoval, vendar ne dolgo, le slabo leto. Ko bi moral pogodbo obnoviti, je začel počasi zmanjševati proizvodnjo in od-

puščati delovno silo. Pa še nekaj je bilo: nismo bile složne, pričelo se je notranje trenje in ni bilo več tiste udarne moči.

Strankovanje je s svojo politično škodljivo dejavnostjo razbilo našo v štrajku pridobljeno moč. Vse drugače bi bilo, če bi takrat ustanovile marksistično organizacijo. Pravila smo že imele odobrena, predvidena sem bila za predsednico – pa je vse propadlo.

Da bi se nam Povh maščeval, je ustanovil predilnico, v kateri je zaposloval v glavnem moško delovno silo, nas pa je postopoma odpuščal. Vendar so tudi moški v novi predilnici pozneje stavkali, ker jih je izkoriščal.“

Prosili smo jo, naj se udeleži spominske proslave, na kateri naj kot tedanja delavka zaupnica in ena izmed organizatoric stavke odkrije spominsko ploščo na tedanjem tovarniškem poslopu. Spominske proslave se bo udeležila, je obljubila, vendar plošče ne bi odkrila, ker je šibkega zdravja in njeni živci tega ne bi prenesli. Predlagala je, naj ploščo odkrije Cigojeva.

Obljubili smo ji, da je ne mislimo siliti v nekaj, kar bi ji lahko škodovalo in poudarili, da bomo veseli, če se bo proslave udeležila.

Zahvalili smo se ji za ta razgovor, ji zaželeli dosti zdravja, jo povabili v tovarno, da vidi, kako je delavcem danes, in se od nje poslovili.

Veseli, da smo drobec resnice odtrgali pozabi in da smo naš mozaik v zgodovini delavskega gibanja težkih predvojnih let Novega mesta dopolnili, smo se vračali preko Gorjancev nazaj v naše staro dobro Novo mesto.

vkjučimo se!

Predvolilna aktivnost se je v zadnjem času zelo razmahnila. Poteka akcija evidentiranja delovnih ljudi, občanov in drugih za vse družbene funkcije v naslednjem štiriletnem mandatnem obdobju. Evidentiranje je prvi zelo pomemben člen v sistemu stalnih kadrovskih priprav, zahteva pa veliko odgovornost, pravočasnot in seveda tudi doslednost.

Rok za popis možnih kandidatov je september. Časa ni na pretek, zato bo potrebno pohiteti, da bomo izpolnili vse naloge, ki so vezane na obdobje predkandidacijskih opravil, to je do konca leta. To pa še ne pomeni, da ne smemo časovno prekračevati roka in biti nedosledni pri izpopolnjevanju popisnic. Ne smemo pozabiti, da je uspešno evidentiranje že del uspeha volitev.

Bili smo sredi dopustov, ko smo v delovni skupnosti skupnih služb opazili nekaj novih obrazov. To so tisti mladi, ki so prišli, da v letnih počitnicah opravijo obvezno prakso.

V finančno-računovodski službi smo opazili mladeniča, ki je letos prvič na praksi. Naš štipendist Ivan Glavan je prvič preizkusil svoje šele enoletno teoretično znanje, pridobljeno na ESS v Novem mestu. Vprašali smo ga, kako je bil sprejet.

„Sprejem v finančni službi v blagajni je bil nadvse prijeten in prisrčen. Tovarišica Petrovičeva se je trudila, da mi je vse pokazala. Upam, da ji nisem v preveliko breme in da sem ji vsaj delno lahko pomagal. Ne bi bil pravičen, če ne bi poudaril, da so bili tudi v materialnem knjigovodstvu in pri saldokontih pozorni in se trudili, da čim več vidim in se podrobno seznanim z delom na tem področju.“

„Obvezna praksa ti poteka. Kakšni so tvoji občutki?“

„Ljudje so bili nadvse prijetni in pozorni. Vendar me tako delo ne zanima preveč. Imam občutek, da se ne bi nikoli mogel odločiti za delo v finančno-računovodski službi; to delo je preveč enolično, same številke, to ni za mladega človeka. Imam občutek, da sem preveč neučakan in prehiter za takšno delo. Mnogo bolj bi me veselilo delo v komercialni službi.“

„Vsak dan si 8 ur na delu. Kako preživiš prosti čas?“

„Prosti čas koristno izrabim, saj ga kljub počitnicam ni preveč. Sestanem se s kolegi in sošolci pa tudi za razvedrilo poskrbim.“

Delo v saldokontih ni tako enostavno. O tem se je prepričal tudi Ivan, ki se je med drugim seznanil tudi s tem delom. Razlaga mu je prišla še kako prav. Na sliki: tovarišica Mira Terzin razlaga postopek pri delu našemu štipendistu Ivanu Glavan.

razgovor s štipendisti

Irena se je z vso resnostjo lotila administrativnih poslov v splošni službi. Včasih se je seveda prikradla tudi kakšna napaka, ki jo je skušala čim hitreje popraviti. Na sliki: Irena Žlogar za pisalnim strojem v strojepisnici.

„Za počitniško prakso boš dobil tudi nagrado. Kaj namera-vaš z njo?“

„Šolanje precej stane, poleg tega pa si bom za denar, ki ga bom dobil, kupil še nekaj garderobe. Če bo kaj ostalo, bo kar v redu. Mi mladi imamo tisoč potreb, le denarja ni nikoli dovolj.“

Pogovarjali smo se tudi z dijakinjo drugega letnika srednje ekonomske šole Ireno Žlogar, ki je opravljala počitniško prakso v splošni službi. Poudarila je, da je največ vredno, da so ljudje prijazni.

„Na počitniški praksi v Labodu sem že drugič. Z delom in sprejemom sem bila zadovoljna že lani. Ne glede na to, da imam obvezno počitniško prakso, sem se želela zaposliti in videti, kaj delajo in kaj moram znati. S tem, da so me vzeli medse, so pokazali, da tudi moje delo nekaj velja. To mi največ pomeni. Tako je tudi študij lažji,“ je dejala.

Irena Žlogar poudarja pomen počitniške prakse, vendar le dobro organizirane. V šoli lahko le slišiš o tem, kaj je delo. Prav gotovo si ne moreš ustvariti prave predstave o delu, o položaju delavca in o delavskem samoupravljanju, dokler ne prideš v neposreden stik z delovnim okoljem. Zdi se, da je bila to ena od temeljnih zamisli načrtovalcev obvezne počitniške prakse.

Morda je zanimiva naša letošnja ugotovitev, da tudi mladi ljudje, ki postanejo „delavci“ med obvezno počitniško prakso, največkrat ne jemljejo tega kot tlako, temveč kot postopno vključevanje v krog delavcev – samoupravljalcev.

učinkovito orožje

Na srečanju organizatorjev obveščanja, urednikov in novinarjev glasil združenega dela, ki je bil v začetku julija na kliničnem centru v Ljubljani, je sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS tov. Franc Šetinc dejal: „Glasila združenega dela so učinkovito orožje delavcev v njihovem samoosvo-bodilnem boju!“

Na tem srečanju je bilo ugo-tovljeno, da smo z razširjeno-stjo glasil v združenem delu lahko zadovoljni, pri tem pa se seveda ne moremo prepustiti lagodju in brezbriznosti. Poudarjeno je bilo, da so še vse prepo-gosto albumi doseženih uspe-hov in orodje v rokah tehokratov in birokratov, da prikažejo svoje uspehe. Glasila pa bi morala biti resnične samoupravne tribune! Iz tega sledi: proč z idiliko in lažnim mirom, ko vendar vemo, da je spreminjanje medsebojnih odnosov v združenem delu nadaljevanje revolu-cije, ta pa ni brez konfliktov.

Glasilo združenega dela je sestavni del informacijskega sistema in samo en aspekt informiranja delavcev, kakor tudi kanal za pretok informacij z dobrimi in tudi slabimi stranmi. Med slabe strani lahko prišteva-mo predvsem njihovo premaj-hno aktualnost, kajti težko je biti aktualen, ko glasilo izhaja mesečno; pa še možnosti za povratni tok informiranja so slabe. O tem je vredno razmisliti.

Razprava se je med drugim dotaknila problema zapiranja za tovarniške plotove. Poudarjeno je bilo, da se mora glasilo odpreti za vso družbenopolitično problematiko, tako svoje ožje, kot širše družbenopolitične skupnosti.

Sindikata je dolžan razvijati delavsko samoupravljanje kot eno najpomembnejših pridobitev, ker se zavedamo, da je gla-silo sestavni del informacijskega sistema, da to vlogo tudi dejansko opravlja.

Drugo srečanje organizator-jev obveščanja bo takoj po po-čitnicah, o tem dogovoru in stališčih bomo tudi poročali.

V blagovni hiši „Rijeka“ na Reki so od 15. – 21. 6. letos organizirali teden Laboda. Da so se res potrudili in skušali našo delovno organizacijo kar najbolj približati kupcu, dokazuje slika. Tako je bilo urejen izložbeni prostor.

obisk iz pobratene občine banija bašta

Od 18. do 21. 8. 1977 sta bila TOZD Libna Krško in TOZD Lisca iz Senovega gostitelja 50-članske delegacije iz pobratene občine Banija Bašta iz Srbije.

Gostje, ki so nas obiskali, so delavci, zaposleni v tovarni trikotaže „KADINJAČA“. To je mlad kolektiv, ki je v desetih letih obstoja že opravil zrelostni izpit ter se kot kvaliteten proizvajalec uvršča med vodilne kolektive tako v svoji republiki, kakor tudi izven nje.

V pogovoru so nam zaupali, da tudi njih tarejo težave, ki pa so, kot vemo, v tekstilni industriji v zadnjem času še posebej občutne.

Da bi našim gostom pokazali čimveč zanimivosti in ker smo vedeli, da je večina prvič v Sloveniji, smo se odločili, da jih takoj po prihodu v Krško odpeljemo na LISCO, ki je hkrati tudi najprivlačnejša turistična točka tega kraja.

Naslednje dni so si gostje ogledali še konfekcijo LISCA

Sevnica, TOZD Lisca Sevnica, termoelektrarno Brestanica, nadalje je sledil ogled moderno urejene hladilnice, last Agrokombinata Krško. Tu so goste pričakali in jih obdarili s hrškami, nato je sledil še ogled osnovne šole v Leskovcu in v Krškem ter ogled nuklearne elektrarne v Krškem.

Zadnji dan so si ogledali tudi naše proizvodne prostore. Zanimali so se za norme in za dosežene uspehe. Še posebej so bili navdušeni nad gradnjo novih proizvodnih prostorov.

Obisk smo zaključili s piknikom v RC Sromljah. Veselje je doseglo višek, ko se je oglasila še harmonika z njihovimi napevi.

Delegacija, ki je tokrat obiskala Krško občino, je doslej najštevilnejša. Delavci družbenopolitičnih organizacij iz krške občine in obeh delovnih organizacij so goste spremljali ves čas bivanja pri nas.

Pred odhodom so člani TOZD Libna in TOZD Lisca Senovo dobili povabilo, da vrnejo obisk v Baniji Bašti od 10. 9. do 12. 9. 77 in skupaj z njimi proslavimo praznik, ki ga v tem času praznuje pobratena občina Banija Bašta.

Od njih smo se poslovili v nedeljo zjutraj, z željo, da nas naslednje leto zopet obiščejo in s tem potrdijo, da jim je bilo štiridnevno bivanje v naši občini prijetno.

sindikalni izlet

Sindikalna organizacija TOZD Libna Krško je 25.6.1977 organizirala sindikalni izlet, ki se ga je udeležilo šestdeset zaposlenih iz naše TOZD. Namen izleta je bil, da povežemo koristno s prijetnim in tako smo si v Novem mestu najprej ogledali tekstilno tovarno NOVOTEKS. Tu so nas predvsem zanimali delovni pogoji v tej delovni organizaciji in s kakšnimi problemi se ubadajo. Spoznali smo, da imamo mnogo skupnega.

Nato nas je pot peljala naprej v Kočevski rog na BAZO 20, kjer je bila med NOV delovna bolnišnica. Da bi kaj več izvedeli o tej bolnišnici, o njenih težavah in organiziranju, smo poprosili dva tovariša, udeleženca NOV v teh krajih, da nam opišeta takratno življenje v BAZI 20.

Po njihovem pripovedovanju smo spoznali, kako koristni so takšni obiski v teh znamenitih krajih, saj bomo le tako lahko ohranjevali in utrjevali spomine iz časov druge svetovne vojne in branili neodvisnost naše domovine.

Ob pripovedovanju in obujanju spominov nam je čas, ki smo ga določili za ogled, hitro minil.

Za zaključek smo imeli piknik v RC v Sromljah, ki je minil v veselem razpoloženju.

Dan, ki smo ga preživeli skupaj v prijateljskem razpoloženju, nam bo vsem še dolgo ostal v lepem spominu.

Želimo, da bi se drugo leto izleta udeležilo še več naših delavcev, da bi skupaj preživeli prijeten dan.

M. DEBELJAK

uresničitev dolgoletnih želja

TOZD Libna Krško je pričela uresničevati načrtano pot svojega razvoja. V okviru srednjeročnega plana razvoja OZD Labod s svojimi TOZD bo TOZD Libna letos dobila nove skladiščno-proizvodne prostore, ki so nujno potrebni za uresničitev programa. Obseg proizvodnje, pester proizvodni program in stisnjenost sedanjih prostorov so narekovali, da začnemo graditi.

Vsi zaposleni smo se te odločitve resnično veselili. Še bolj pa se bomo veselili takrat, ko bo prerezana vrstica naznanila dejansko uporabnost novega objekta. Naj povemo, da je v naši TOZD vsak zaposleni namenil en delovni dan (prosto soboto) za novo tovarno. Spontanost te akcije ponovno potrjuje pripadnost slehernega zaposlenega naši skupni želji, da se jutri lotimo novih nalog v novih in svetlejših prostorih. S tem se bodo spremenili tudi delovni pogoji, kar bo tudi vplivalo na večjo storilnost in boljše počutje.

Z novim objektom bomo dobili 2.500 m², sam objekt pa bo veljal približno 1 milijardo 300 milijonov starih dinarjev. Po načrtu bodo v objektu skladišče, krojilnica, kuhinja, vsi potrebni pisarniški prostori in

industrijska prodajalna. Objekt gradi SGP Pionir Novo mesto, TOZD sektor Krško, in TOZD Togrrel Drnovo. Končan mora biti do 29. novembra 1977.

Z otvoritvijo želimo počastiti Titove in partijske jubileje, ki jih praznujemo v letošnjem letu, predvsem pa 10-letnico obstoja obrata oziroma TOZD Krško.

Direktor TOZD Libna
EDO KOMOČAR

Tovornjaki in nakladači neutrudno delajo in naznanjajo članom kolektiva TOZD Libna, da sedaj mislijo resno. Podoba gradbišča se iz dneva v dan spreminja, zaposleni bodo kmalu imeli boljše delovne pogoje.

UPORABA TEKOČEGA RAČUNA

plačevanje s čekom

V prejšnji številki našega glasila nas je obvestilo Ljubljanske banke pod naslovom, „Živite s časom, poslušajte tekočim računom“ informiralo o vseh mogočih prednostih uporabe tekočega računa in plačevanja s čekom.

Brez dvoma je plačevanje s čekom sodobna oblika plačevanja, ki pa je po mojem mnenju primerna le v določenih primerih in pod določenimi pogoji. Predvsem gre tu za plačevanje ob večjih nakupih in na potovanjih, v obeh primerih pod pogojem, da je celoten postopek v zvezi s plačilom in tudi z vnovčenjem res enostaven. Vrednost čeka je omejena na 1.000.— din, s tem pa danes ne moremo opraviti večjega nakupa. Če naprimer kupujemo pralni stroj v vrednosti 5.200.— din, je treba izpolniti kar 6 čekov, za možko obleko dva do tri itd.

Izpolnitev čeka zahteva določen (sicer minimalni) čas in prostor. Ne predstavljam si, kako bi zagotovili normalno delo na blagajni samopostrežne

trgovine, če bi začeli vsi plačevati s čekom.

Banka obvešča lastnika tekočega računa o stanju na računu vsakih 5 — 7 dni, kar se v praksi zelo lahko podaljša na deset dni in več. To pomeni, da mora lastnik računa voditi še posebno evidenco, da vsak čas ve, s kolikšnimi sredstvi še razpolaga in da ob prejemu izpiska lahko preveri, če so bili vsi čeki vnovčeni oz. če so bili pravilno vnovčeni.

Ne smemo namreč pozabiti, da je izdaja čeka brez kritja kaznivo dejanje z visoko zagroženo kaznijo.

Pogljemo še, kakšen je postopek prodajalca (navajam konkreten primer za naš razstavno-prodajni paviljon v Ljubljani).

Prodajalec ali blagajnik mora ček pazljivo pregledati, da ugotovi, če je čitljivo in pravilno izpolnjen; poleg tega mora ugotoviti istovetnost kupca. Prejete čeke vsak dan pošlje v Novo mesto glavnemu blagajniku s spiskom poslovnih čekov. Glavni blagajnik mora vsak ček žigosati, ga vpisati v poseben spisek čekov za vnovčenje v dveh izvodih, izpolniti bančno položnico in vse skupaj oddati službi družbenega knjigovodstva. Pred tem morata vsak ček in oba izvoda spiska podpisati še dva pooblaščenca podpisnika. Torej je dela s tem več kot preveč, poleg tega pa dobimo sredstva na žiro račun več dni kasneje kot bi jih dobili, če bi kupec plačal v gotovini.

Iz dosedanje prakse lahko ugotovimo, da je povprečna vrednost čeka 700.— din, to pa nikakor ne opravičuje vseh stroškov in dela.

Po mojem mnenju bi bila uporaba čeka smotrna pri plačilih nad 2.000.— dinarjev, tega pa sedanja pravila banke ne dopuščajo.

Vsekakor bi bilo zanimivo slišati mnenje nekoga, ki se že poslužuje tega načina plačevanja.

JOŽE FABJAN

veliko skrbi s tekstilno industrijo

V prvem polletju letos je uvoz v Švico porastel v primerjavi z enakim obdobjem lani za 13 odstotkov, kar predstavlja 873 milijonov frankov. V istem času se je izvoz zvečal za 11 odstotkov ali za 243 milijonov frankov. Združenje švicarskih proizvajalcev konfekcije, ki je te podatke objavilo, ugotavlja, da je rast vrednosti uvoza in izvoza v glavnem pogojena s porastom cen.

Uvoz iz ZR Nemčije je povečan za 22,9 odstotkov, iz Tajvana za 16,9 odstotkov, iz Hongkonga za 16,8 odstotkov, iz Italije za 12,7 odstotkov. Udeležba azijskih držav v skupnem švicarskem izvozu se je zvečala z 18,2 na 19 odstotkov, vendar glede na nizke cene teh proizvodov ocenjujejo, da je udeležba vseh držav v fizičnem obsegu švicarskega uvoza konfekcije že prekočil tretjino. Največ švicarskega izvoza (približno 30 odstotkov) bo šlo v ZR Nemčijo. Zanimivo je močno povečanje izvoza konfekcije na Poljsko (plus 3,7 milijona frankov). Hkrati ugotavljajo zmanjšanje izvoza v Veliko Britanijo, na Dansko, v Švedsko in Nizozemsko.

(objavljeno v
Privrednem vestniku
15. 8. 1977)

Prej stopi na spodnjo stopnico, če hočeš više priti.

Premaženje gre curkoma do li, po niti pa gori.

Prepovedan sad ima čudno slast.

Prevelika sila in prevelika prijetnost ne trpita dolgo.

Previdnost je mati vseh čednosti.

Previdnost nikdar ne škoduje.

Prevzetnost in bahanje se sama tepeta.

Prevzetost in napuh ne vesta, kako se služi kruh.

Priden človek ima kruha, glad mori le lenuha.

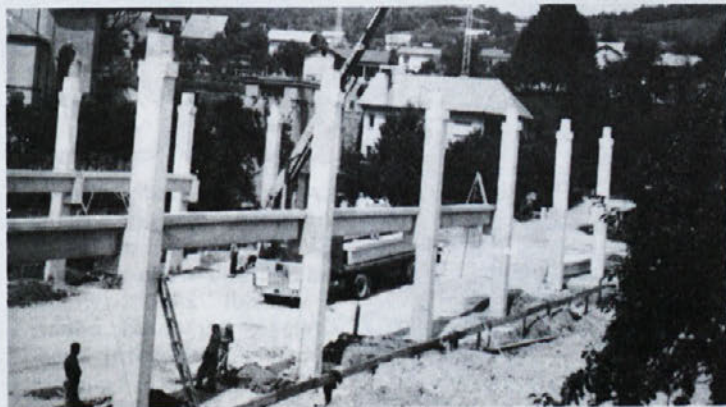
Pridna gospodinja je najboljša gotovina.

Pridnost ima zlata tla.

Pri hudobnih ljudeh gre vse na smeh.

Prijatelja je laže najti ko obrdržati.

Prijatelj, ki vse potrjuje, je nevaren, ki poslušaj, še bolj.

V Libni raste težko pričakovana nova proizvodna hala. Če bo gradnja tekla kot je predvideno, bo otvoritev za dan republike.

DELAVCI IZ KRIMA OKREPILI LABOD

Ob stečajnem postopku, ki je prizadel delavce TOZD Proizvodnja Krim v njenih obratih v Ljubljani, Kranju, Mariboru, Krki, Sodražici in v Novem mestu, se je večina krojačev-čic v Ljubljani, okrog 80, odločilo za zaposlitev v TOZD TIP-TOP Ljubljana, 40 krojačic v brigadi ženskih oblek se je kompletno s stroji preselilo v TIP-TOP Ljubljana, kjer bodo nadaljevali z delom in tako popestrili proizvodni program vrhnjih oblačil. Ostalih 40 krojačev se bo vključilo v obstoječe brigade in v oddelek po meri.

Iz šivalnice v Novem mestu se je okrog 15 delavk vključilo v program srjac v TOZD Ločna Novo mesto, okrog 15 krojačev pa bo še naprej delalo kot servis CML Ljubljana, čeprav so trenutno povezani s TOZD Ločna.

Obstaja tudi varianta, da se TOZD „Elita“ maloprodaja „Krim“ pripoji k OZD Labod. O tem, kako se bodo povezali, bodo delavci v maloprodaji odločili na referendumu.

Vsem novim članom družine LABOD se zagotavlja neprekinjeni status redne zaposlitve in jim želimo, da bi se prijetno počutili v naši sredini!

GLAVNI DIREKTOR:
ZDRAVKO PETAN

trošiti samo ustvarjeno

Z načrtom zakona o ugotavljanju in delitvi skupnega prihodka in dohodka, ki bo jeseni v redni skupščinski proceduri, so predvidene sankcije za tiste, ki nedisciplinirano trošijo dohodek.

Eden prvih poslov, ki jeseni čaka delegate skupščine SFRJ, je razprava o načrtu zakona o ugotavljanju in delitvi skupnega prihodka in dohodka. Ta prispevek ima namen opozoriti na potrebo, da se tudi delavci Laboda v času, ko bo trajala javna razprava, aktivno vključimo vanjo, saj bo novi zakon v marsičem spremenil sedanje stanje na tem področju.

SANKCIJE ZA „NEPOSLSUŠNE“

Že zakon o združenem delu prinaša več pomembnih rešitev na področju ustvarjanja in delitve dohodka, le da se ne spušča v podrobnejše določbe, ki spadajo na to občutljivo področje.

Z novim zakonom bodo usklajena vsa področja potrošnje iz ustvarjenega dohodka z že sprejeto zakonodajo. Doseganje obnašanja pri delitvi dohodka zahteva sprejem tega zakona, saj je veliko takih delovnih organizacij, ki so trošile dohodek znatno nad svojimi možnostmi.

Da bi preprečili tako početje, so predvidene sankcije, ki bodo obvezovale vse tiste, ki trošijo več kot so ustvarili, da se držijo določenih pravil obnašanja. Če jih ne bodo spoštovali, bodo take delovne organizacije lahko prišle do tega, da bodo morale izplačevati le zaimenjene osebne dohodke.

Cilj takega predloga je doseči disciplino pri razpolaganju s skupnim prihodkom oziroma z dohodkom in preprečiti negospodarno obnašanje v gospodarstvu in zunaj njega.

Z načrtom zakona je predvideno, da ne more nihče izplačevati osebnih dohodkov, če ni ustvarjen dohodek v odgovarjajoči vrednosti, ali če vrednost osebnih dohodkov ni zagotovljena v sredstvih rezerve. Sankcije so na osebne dohodke usmerjene zato, ker so osebni dohodki generator potrošnje. Osebni dohodki so osnova za splošno in skupno porabo, 80 odstotkov obvez pa se plačuje iz tega vira. Zato je razumljivo, da so osebni dohodki vzeti „na muho“ vselej, kadar želimo uskladiti dohodke in potrošnjo.

„POKRITJE ZA VSA IZPLAČILA“

Tisti del zakona, ki govori o zajamčenih osebnih dohodkih in o poteh, ki vodijo k rešitvam iz minimalne akumulacije in izgub, bo verjetno deležen največ pozornosti. Tudi od javne razprave lahko upravičeno pričakujemo, da bo ta del zakona v središču pozornosti.

Nobenih dvomov ni, da je treba zagotoviti več reda pri trošenju dohodka. Jasno je, da ne moremo več tolerirati in brez sankcij dopuščati trošenje dohodka, ki ga v resnici ni. Predobro vemo, da se za takšnim obnašanjem skrivajo tudi izvori nestabilnosti gospodarstva, proti katerim se iz leta v leto borimo. Izplačevanje osebnih dohodkov brez pokritja je v bistvu zelo nevarno žarišče, od kjer izhaja mnogo neprijetnosti in težav.

Upravičeno torej pričakujemo, da bo novi zakon zagotovil, da bomo navedene probleme hitreje in dosledneje reševali.

MILAN BRATOŽ

vesti

V skladu s široko solidarnostno akcijo za podporo in pomoč osvobodilnim in naprednim gibanjem v Afriki smo tudi mi prispevali po svojih možnostih. Dali smo ženske bluze, ki so bile že dalj časa v skladišču. S tem smo se tudi mi vključili v solidarnostno akcijo ter na učinkovit način dokazali naše prijateljstvo z narodi in naprednimi silami, ki se borijo proti kolonializmu. Tako smo kot samoupravitelji dali konkreten prispevek k uresničevanju ciljev neuvrščene politike SFRJ.

Že več kot leto dni smo se člani OO sindikata DSSS pogovarjali o sindikalnem izletu. Čas je tekkel, a vse do 27. avgusta nismo nič organizirali. Tako smo to zadnjo soboto v avgustu v letošnjem letu praznovanji pomembnih jubilejev organizirali enodnevni sindikalni izlet v Kumrovec in tovariško srečanje v Sromljah.

Na podlagi 660. člena zakona o združenem delu so vse TO in DSSS v mesecu avgustu na zborih delavcev sprejele program za uresničevanje določil zakona o združenem delu in usklajevanju splošnih aktov z določili zakona, tako v TOZD, kot v delovni organizaciji kot celoti.

Upoštevali so že letos v februarju izoblikovana in sprejeta stališča o analizi združevanja dela in sredstev ter o analizi pogojev za ustvarjanje dohodka v skupni dejavnosti in dohodkovnih odnosih v delovni organizaciji, sprejeta marca letos, smo povsod dosledno poudarjali, da bi vsa razmerja morali urediti do konca tekočega leta.

Seveda ta časovna opredelitev za urejanje posameznih odnosov ter soodvisnost samoupravnih splošnih aktov pogojujeta vrstni red pri sprejemanju. Na tej osnovi smo se tudi opredelili za naloge in roke glede uresničevanja določil zakona.

Konec maja je imela enota TO občine Krško v Svetlem potoku v Kočevskem rogu vojaške vaje, ki smo se jih udeležili kot prostovoljci tudi nekateri

srečanje na sromljah

Konferenca ZSM Labod je sklenila, da bo letošnje jubileje partije in tovariša Tita počastila na našem rekreacijskem centru v Sromljah dne 18. septembra 1977 s sledečim programom: ob 10. uri konferenca ZSM Labod, kjer bomo sprejeli skupna izhodišča za delo OO ZSM po TOZD-ih; ob 11. uri bo kulturni program; ob 13. uri partizanski golež ob 14. uri bo kviz znanja na temo 40 let KPJ in prihoda tovariša Tita na čelo partije. V kvizu znanja bo sodelovalo 6 ekip iz vsake TOZD ena ekipa in iz delovne skupnosti skupnih služb. V zabavnem programu bo sodeloval tudi orkester JLA iz Novega mesta.

KONFERENCA ZSM
LABOD

mladinci iz krške občine, med njimi tudi dve mladinki iz TOZD Libna Krško.

Spoznanja, tako na vojaškem, kot na političnem področju, so bila za vse, posebno pa še za nas prostovoljce, dragocena.

Seznani smo se z osnovami vojaške strategije, kar bi nam v primeru vojaške agresije na našo samoupravno socialistično državo še kako koristilo.

Sodelovanje mladincev prostovoljcev je bilo nadvse koristno in upam, da se bodo mladinci prostovoljci v bodoče še v večjem številu udeležili vojaških vaj TO.

labod

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne perila LABOD Novo mesto, izhaja vsako tretjo sredo v mesecu v nakladi 2400 izvodov. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož. Tehnični urednik: Marjan Moškon. Stavek, filmi in prelom — ČZP Dolenjski list, tiska — KNJIGOTISK, Novo mesto